

Examen VWO

2022

tijdvak 3
dinsdag 5 juli
9.00 - 12.00 uur

Latijnse taal en cultuur

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 25 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 3-4 **nam** t/m **propositam**

- 1p 1 Beschrijf in eigen woorden het impliciete compliment aan Tacitus dat Plinius met deze woorden geeft.

Regel 4-7 **Quamvis enim** t/m **addet**

In dit tekstgedeelte noemt Plinius drie manieren waarop zijn oom als het ware onsterfelijk zal worden.

- 2p 2 Beschrijf in eigen woorden deze drie manieren.

Regel 10-11 **Quo** t/m **iniungis**

Plinius maakt in dit tekstgedeelte zijn enthousiasme onder meer duidelijk door het woord **libentius** te gebruiken.

- 1p 3 Beschrijf in eigen woorden de andere manier waarop Plinius in dit tekstgedeelte (regel 10-11 **Quo** t/m **iniungis**) zijn enthousiasme duidelijk maakt.

Regel 12 **regebat** en regel 15 **poscit**

- 2p 4 Noteer van deze vormen de werkwoordstijd en verklaar voor elk van beide vormen het gebruik van de werkwoordstijd.

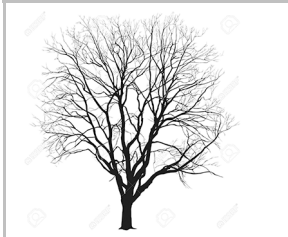
Regel 14-16 **Usus** t/m **poterat**

- 1p 5 Noteer de naam van het stilistisch middel waarmee in dit tekstgedeelte de snelheid van handelen wordt benadrukt.

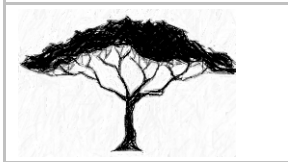
Regel 16-21 **Nubes** t/m **vanescebat**

1p 6 Welke boom geeft volgens Plinius de vorm van de wolk het best weer?

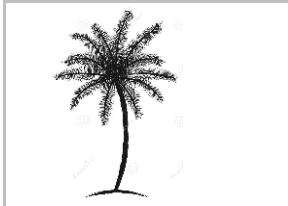
A

B

C

D

Regel 19-23 **Nam** t/m **sustulerat**

2p 7 a Citeer uit dit tekstgedeelte het Latijnse woord dat een tegenstelling vormt met **recenti** (regel 20).

b Citeer uit dit tekstgedeelte het Latijnse tekstelement waarmee Plinius hetzelfde aspect van de wolk beschrijft als met de woorden **in latitudinem vanescebat** (regel 21).

Regel 29-30 **aliud est** t/m **scribere**

1p 8 Zijn de woorden **epistulam**, **historiam**, **amico** en **omnibus** onderling gerangschikt als een chiasme of als een parallelisme? Licht je antwoord toe.

Plinius Minor karakteriseert zijn oom in deze brief als intellectueel.

2p 9 a Citeer uit de regels 12-18 (**Erat** t/m **expresserit**) het Latijnse woord waarmee Plinius Minor zijn oom als intellectueel karakteriseert.

b Citeer uit de regels 19-25 (**Nam** t/m **dederat**) het Latijnse woord waarmee Plinius Minor zijn oom als intellectueel karakteriseert.

Tekst 2 en Tekst 1

Regel 4 **afgebroken**

- 1p 10 Wat was de reden die Plinius gegeven had voor deze afbreking? Baseer je antwoord op de regels 26-30 van tekst 1 (**Interim t/m Vale**).

Regel 7 **het vertrek van mijn oom**

Plinius' oom had twee redenen om in de richting van de vulkaanuitbarsting te willen reizen.

- 2p 11 **a** Noteer in eigen woorden de reden die opgemaakt kan worden uit het tekstgedeelte **Nonum t/m dederat** van tekst 1 (regel 12-25).
b Noteer de reden die genoemd wordt in het gedeelte van de brief dat in dit examen is weggelaten tussen de regels 25 en 26 van tekst 1.

Regel 7-8 **Na t/m thuisgebleven**

Uit dit tekstgedeelte kan afgeleid worden dat Plinius Minor theoretische studie belangrijker vond dan praktische studie.

- 1p 12 Leg uit dat dit ook afgeleid kan worden uit de regels 19-25 van tekst 1 (**Nam t/m dederat**). Betrek in je antwoord zowel de theoretische als de praktische studie die aan de orde is in de regels 19-25 van tekst 1 (**Nam t/m dederat**).

Tekst 3

Regel 3 **dicitur 'Hic est'**

- 1p 13 Beschrijf in eigen woorden een concrete situatie waarin dit voor kon komen. Betrek in je antwoord de betekenis van **Hic est**.

Regel 4 **hoc**

- 1p 14 Noteer in één Nederlands woord wat concreet bedoeld wordt met **hoc**.

Regel 5-8 **At t/m greges**

- 2p 15 **a** Citeer uit dit tekstgedeelte het Latijnse woord dat opgevat kan worden als tegenhanger van **eques** (regel 2).

De regels 5-8 (**At t/m greges**) vormen als geheel een tegenstelling met een gegeven uit het voorafgaande (vanaf regel 1 **Sum**).

- b** Noteer in eigen woorden dit gegeven.

Regel 5-8 **At** t/m **greges**

Martialis maakt in dit tekstgedeelte enkele malen gebruik van het stilistisch middel personificatie.

- 2p 16 a Noteer in eigen woorden een geval van personificatie uit dit tekstgedeelte.

Een ander stilistisch middel dan personificatie is in elke van deze vier regels telkens eenmaal gebruikt.

b Noteer de naam van dit stilistisch middel.

Martialis heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de 'pointe' in het epigram.

- 1p 17 Noteer in eigen woorden de 'pointe' van tekst 3.

- 1p 18 Vind je de ik-persoon in tekst 3 sympathiek of niet? Beargumenteer je antwoord met een gegeven uit tekst 3.

Tekst 4

Regel 1 **Blanditiae**

- 2p 19 a Citeer uit de regels 8-13 (**Non** t/m **loquaris**) het Latijnse tekstelement dat in deze context inhoudelijk vergelijkbaar is met **Blanditiae**.
b Citeer uit de regels 8-13 (**Non** t/m **loquaris**) het Latijnse tekstelement dat in deze context een tegenstelling vormt met **Blanditiae**.

Regel 3 **dicturus** t/m **sum**

- 2p 20 Citeer uit het vervolg (t/m regel 11 **capillis**) de twee verschillende Latijnse tekstelementen die Martialis wél geschikt vindt om de keizer mee aan te duiden.

Tekst 5

Regel 1-2 **Tu** t/m **elegisti**

Dit tekstgedeelte wordt door F. Meijer en D. den Hengst als volgt vertaald:

Door de mond van de keizer hebt u uw wil kenbaar gemaakt en hem een zoon, ons een vader en uzelf een opperpriester geschonken.

- 2p 21 a Citeer het Latijnse tekstelement dat in de vertaling is weergegeven met 'uw wil'.
- b Noteer de naam van een stilistisch middel dat in het Latijn is gebruikt maar dat niet in de vertaling is overgenomen. Laat alliteratie buiten beschouwing.

Regel 9-11 **Vos mihi** t/m **perhibuistis**

In dit tekstgedeelte herinnert Plinius de senatoren aan zijn eigen activiteiten in het verleden.

- 2p 22 a Leg uit dat de senatoren door de herinnering aan deze activiteiten kritiek op Plinius zouden kunnen hebben. Baseer je antwoord op een gegeven uit het tekstgedeelte **Vos modo** t/m **numeros** (regel 15-20).
- b Leg uit dat Plinius eventuele kritiek probeert te voorkomen door de manier waarop hij de senatoren aan zijn eigen activiteiten herinnert in de regels 9-11 (**Vos mihi** t/m **perhibuistis**).

Regel 18 **compendia**

- 2p 23 a Citeer uit het vervolg (t/m regel 20 **numeros**) het Latijnse tekstelement dat een tegenstelling vormt met **compendia**.

Plinius geeft geen concrete voorbeelden van **compendia**.

- b Beschrijf een zelfbedacht concreet voorbeeld van wat Plinius hier bedoelt met **compendia**.

Regel 15-21 **Vos modo** t/m **fui**

Aan het begin van de *Panegyricus* schrijft Plinius:

Ik bid dat uit mijn woorden vrijmoedigheid, loyaliteit en oprechtheid spreken en dat de schijn van vleierij evenzeer mag ontbreken als elke dwang ontbroken heeft.

- 2p 24 a Verdedig de stelling dat het laten ontbreken van de schijn van vleierij niet gelukt is. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte **Vos modo** t/m **fui** (regel 15-21).
- b Leg uit dat het begrijpelijk is als in tekst 5 de schijn van vleierij aanwezig is. Ga in je antwoord in op de soort tekst waarvan tekst 5 een onderdeel is.

Regel 21-23 ego t/m putem

In dit tekstgedeelte noemt Plinius drie stadia in zijn carrière. De drie woorden voor deze stadia staan niet in de volgorde waarin deze stadia doorlopen worden.

- 1p **25** Citeer deze drie Latijnse woorden in de volgorde waarin de stadia doorlopen worden. Begin met het vroegste stadium.

Tekst 6

Bestudeer de inleiding en de aantekeningen bij tekst 6.

- 38p Vertaal de regels 1 t/m 13 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.